

РЕЦЕНЗІЯ

DOI 10.31494/2412-933X-2018-1-7-215-216

Новик Ольга
Бердянський державний педагогічний університет

Переклад як осучаснення давньої літератури

Рецензія на:

Шмігер Тарас. Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти: давня українська література сучасними українською та англійською мовами : монографія / Тарас Шмігер. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 510 с.

Перекладознавство як частина літературознавчої науки не надто розвинене в Україні, а надто, якщо говорити про переклад сучасною українською мовою давньої літератури, що має таку рису як багатомовність. Монографія Тараса Шмігера “Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти: давня українська література сучасними українською та англійською мовами” в цьому сенсі має велике значення, оскільки містить огляд розвитку перекладознавства і водночас подає розлогий реєстр текстів давньої літератури, які викликали інтерес перекладачів.

У першому розділі монографії вчений подає стислу історію перекладознавчого аналізу в Україні й характеризує історію перекладу. Простежено іноземні впливи на розвиток перекладу в давній літературі, поняття перекладу розглядається як процес і як результат. Попри те, що в монографії кілька разів згадано постать Івана Величковського, зокрема автор пише про переклад текстів цього автора, не йдеться про Івана Величковського як перекладача Оуена. Такий аспект поглибив би розвідку. Проаналізовано роль романтиків у формуванні етноцентризму перекладу.

Когнітивний підхід використано в другому розділі для аналізу перекладів “Слова про закон і благодать” митрополита Іларіона Київського”, “Слово певного калугера про користь читання книг” із “Ізборника” 1076 р., “Повчання батька синові” з “Ізборника” 1076 р.

Розділ третій “Комунікативні аспекти аналізу перекладів” демонструє спробу Тараса Шмігера розглянути кризь призму перекладу літописну оповідь із “Повісті врем'яних літ”: Повість про хрещення княгині Ольги, а також кондакарну поетику житійної літератури як проблему перекладу (“Сказання, страждання й похвала святим мученикам Борису й Глібу”).

Попри те, що літературознавці вже досліджували різні аспекти в “Треносі” Мелетія Смотрицького (С. Бабич, Н. Поплавська, Л. Ушкалов

та інші), Тарас Шмігер розглянув на прикладі перекладів цього твору риторичні категорії тексту в перекладі поетичної літератури.

Четвертий розділ містить спробу поцінувати переклади крізь призму культури й аксіології на прикладі “Православного сповідання віри” Петра Могили, “Розмови п’яти подорожніх про щастя” Григорія Сковороди та вступу до поеми “Іржавець” Тараса Шевченка. Автор обирає для аналізу тексти різні за жанром та за змістом, намагаючись продемонструвати сучасні підходи до перекладознавчого дослідження (аксіологічне моделювання та пошуки культурної матриці в системі перекладознавчих термінів, постколоніальні теорії, етнографічний підхід).

Монографія містить розлогий науковий апарат, окрім списку використаних джерел подано іменний та тематичний покажчики. Наукова термінологія, якою послуговується автор, є розлогою і почасти міждисциплінарною, оскільки поєднує і мовознавчі і літературознавчі терміни, проте від цього робота тільки виграє.

Загалом наукова праця Тараса Шмігера “Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти: давня українська література сучасними українською та англійською мовами” заповнює лакуни в дослідженні перекладу української літератури і уможлиблює поглиблене перепрочитання текстів, а також окреслює шляхи й перспективи наукової рецепції давньої літератури. Текст монографії на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук стилістично вправний, науково обґрунтований, розкриває авторське бачення проблеми.